Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet

2025/2145(DEC)

28.1.2026

YTTRANDE

från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet

till budgetkontrollutskottet

över ansvarsfrihet för genomförandet av Europeiska unionens allmänna budget för budgetåret 2024, avsnitt III – kommissionen
(2025/2145(DEC))

Föredragande av yttrande: Raquel García Hermida-Van Der Walle

PA_NonLegDec

YTTRANDE

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet uppmanar budgetkontrollutskottet att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt förslag till resolution:

A. Jämställdhet är ett av unionens grundläggande värden enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen. Unionen har åtagit sig att främja jämställdhet i all verksamhet i enlighet med artikel 8 i EUF-fördraget och att införa jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering i all politik. Budgetarna är inte könsneutrala och måste upprättas och genomföras med jämställdhet som mål. Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna omfattar inte bara jämställdhet utan skyddar också den mänskliga värdigheten och förbjuder alla former av diskriminering, inklusive diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.

B. Parlamentet har upprepade gånger uppmanat kommissionen att främja och genomföra jämställdhetsintegrering, däribland jämställdhetsbudgetering, i all unionspolitik. Jämställdhetsbudgetering måste innehålla ett intersektionellt perspektiv.

C. EU har avsevärt ökat anslagen till militarisering, däribland vapen, infrastruktur, säkerhetsforskning, militär rörlighet, gränsövervakning och externalisering. Dessa förändringar riskerar att avleda resurser från jämställdhet, social sammanhållning och kampen mot könsrelaterat våld.

D. EU får 63,4 poäng i 2025 års jämställdhetsindex, vilket motsvarar en ökning med 10,5 poäng jämfört med 2010. Uppnåendet av jämställdhet i EU ligger minst 50 år framåt i tiden. Jämställdheten i unionen har påverkats negativt av växande genusfientliga rörelser, sexism och starkt fördomsfulla tendenser mot kvinnor och bakslag för jämställdheten, särskilt när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i flera medlemsstater. Jämställdheten påverkas också av krig, de pågående klimat- och energikriserna, de sociala kriserna och levnadskostnadskrisen, som slår oproportionerligt mot kvinnor.

E. Var tredje kvinna utsätts för våld. Globalt dödas 140 kvinnor och flickor av en partner eller släkting varje dag. Direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer antogs den 7 maj 2024, och trädde i kraft den 14 juni 2024. Intoleransen mot hbtqi-personer, särskilt transpersoner, har tyvärr ökat markant jämfört med 2019. Våldet och antalet hatbrott mot hbtqi-personer har ökat jämfört med 2019, framför allt mot transkvinnor och transmän. Daphne-programmet, som syftar till att skydda våldsoffer, däribland kvinnor och barn, är ett viktigt EU-instrument för att bekämpa könsrelaterat våld och upprätthålla de grundläggande rättigheterna, och det bör inom unionens budgetram och politiska ram säkerställas att programmet får fortsatt finansiering och stöd.

F. Investeringar i jämställdhet stärker den ekonomiska tillväxten, motståndskraften och den sociala sammanhållningen i hela EU. En dynamisk och konkurrenskraftig ekonomi kräver jämställdhet, entreprenörskap och innovation. Den ekonomiska politiken kräver också jämställdhetsintegrering för att den europeiska ekonomin ska verka för alla kvinnor. Att kvinnor får hjälp att starta och driva egna företag bidrar till ekonomisk diversifiering och minskar klyftorna mellan könen i fråga om möjlighet till entreprenörskap och ledarskap.

1. Europaparlamentet betonar att ett jämställdhetsperspektiv bör integreras och säkerställas inom alla politikområden, särskilt mot bakgrund av de många könsspecifika effekterna av olika pågående klimat-, energi- och samhällskriser, krig och levnadskostnadskrisen med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och bakslaget för jämställdhet och kvinnors rättigheter i EU. Parlamentet upprepar därför att jämställdhetsbudgetering bör genomföras i alla relevanta och lämpliga skeden av budgetförfarandet. Parlamentet uppmanar kommissionen att förbättra jämställdhetsintegreringen redan i början av programutformningen och att fastställa en övergripande bestämmelse om jämställdhet med målet om allmän jämlikhet.

2. Europaparlamentet uppskattar unionens åtagande att integrera ett jämställdhetsperspektiv och förbättra metoden för spårning av utgifter som rör jämställdhet. Parlamentet beklagar att kommissionens nuvarande metod inte återspeglar potentiella negativa konsekvenser och leder till en osäkerhetsfrekvens på 20 % när det gäller inverkan på jämställdheten. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att förbättra sina bedömningsverktyg för att säkerställa tydligare resultat och spåra eventuella negativa effekter. Spårningsmetoden skulle kunna kompletteras med obligatoriska minimikriterier såsom obligatoriska könsspecifika konsekvensbedömningar som bör kopplas till spårningssystemen.

3. Europaparlamentet välkomnar uppdateringen av riktlinjerna och verktygslådan för bättre lagstiftning. Parlamentet beklagar bristen på framsteg i genomförandet av jämställdhetsanalyser av behov och effekter när det gäller EU:s finansieringsprogram. Parlamentet uppmanar kommissionen att använda olika konsekvensbedömningar, inklusive könsspecifika analyser, vid utformningen och genomförandet av EU:s program och finansieringsinstrument för att säkerställa effektiva och rättvisa politiska resultat. Kommissionen uppmanas därför att konsekvent genomföra sådana analyser. Parlamentet uppmanar kommissionen att fullt ut integrera jämställdhetsintegrering i nästa fleråriga budgetram för att inkludera jämställdhetsperspektivet i alla politikområden och budgetar samt avhjälpande åtgärder och, när så är lämpligt, jämställdhetsbudgetering i syfte att främja kvinnors rättigheter och jämställdhet.

4. Europaparlamentet noterar att informationen om EU-budgetens inverkan på jämställdheten fortfarande är otillräcklig. Parlamentet betonar bristerna i samband med manuell insamling, rapportering och utvärdering av könsuppdelade uppgifter samt avsaknaden av en intersektionell ansats. Kommissionen uppmanas att förbättra uppgifternas kvalitet. Parlamentet påpekar att den viktigaste erfarenheten från tillämpningen av pilotmetoden var att möjligheten att tilldela konkreta poäng var begränsad, eftersom nödvändiga uppgifter saknades. Alla uppgifter bör vara jämförbara så att de kan användas för beslutsfattande. Parlamentet betonar därför vikten av krav på uppgiftsinsamling för att möjliggöra en omfattande insamling av könsuppdelade uppgifter i samband med all relevant EU-politik, och uppmanar med kraft kommissionen att prioritera detta.

5. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att analysera hur stor andel av EU:s budget som bör stödja jämställdhet. Parlamentet efterlyser också mål och prestationsindikatorer i all framtida lagstiftning, inbegripet nästa fleråriga budgetram.

6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att anslå en lämplig procentandel av EU:s totala budget för delområdet Jämlikhet och rättigheter i programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden och Daphne-programmet. Parlamentet beklagar att det inte finns några specifika budgetposter för jämställdhetsåtgärder. Parlamentet upprepar sitt krav på en särskild budgetpost för Daphne-programmet för ökad insyn och ansvarsskyldighet i samband med fördelning av medel. Parlamentet efterlyser en stabil finansieringsram för att säkerställa Daphne-programmets effektivitet och hållbarhet när det gäller att främja skyddet av kvinnor och barn mot våld. Parlamentet beklagar sammanslagningen av Kreativa Europa och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden i den föreslagna fleråriga budgetramen eftersom den minskar Daphne-programmets synlighet. Parlamentet uppmanar eftertryckligen EU att prioritera programmet.

7. Europaparlamentet välkomnar direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att snabbt genomföra direktivet och att öka antalet skyddade boenden för brottsoffer som utsatts för våld i nära relationer, med särskild hänvisning till de kvoter som fastställs i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, den s.k. Istanbulkonventionen (kapacitet att ta emot en familj per 10 000 invånare). Parlamentet betonar att kvinnomord, som definieras som könsrelaterat dödande av kvinnor och flickor, utgör en av de mest extrema formerna av könsrelaterat våld och en allvarlig kränkning av de grundläggande rättigheterna. Parlamentet fördömer kraftfullt avsaknaden av en harmoniserad definition av detta brott och de ihållande inkonsekvenserna i uppgiftsinsamlingen och rapporteringen om det. Parlamentet efterlyser en europeisk definition av detta brott.

8. Europaparlamentet betonar att på grund av den ökade intoleransen mot hbtqi-personer måste tillräckliga budgetmedel anslås till åtgärder för att bekämpa hbtqi- fobi, till exempel genom telefonlinjer för rådgivning och stöd. Parlamentet betonar vikten av ett fullständigt erkännande av transkvinnor som kvinnor, och konstaterar att inkluderandet av dem är avgörande för att all politik för jämställdhet och mot våld ska bli effektiv. Transkvinnor måste erkännas och tillförsäkras lika tillgång till skydd och stödtjänster. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa ett fullständigt och effektivt skydd för hbtqi-personer mot diskriminering, trakasserier och våld, bland annat genom att stärka de nationella rättsliga ramarna, förbättra rapporteringsmekanismerna och se till att hatbrott utreds och lagförs ordentligt. Parlamentet uppmanar vidare rådet att fortsätta arbetet med EU:s antidiskrimineringsdirektiv. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att noga övervaka medlemsstaternas efterlevnad av EU:s värden och vid behov inleda överträdelseförfaranden.

9. Europaparlamentet påminner om att kommissionen i sina politiska riktlinjer åtagit sig att intensifiera samarbetet med organisationer i det civila samhället som har sakkunskap och spelar en viktig roll när det gäller att försvara specifika samhällsfrågor och upprätthålla de mänskliga rättigheterna. Parlamentet påminner om att det är grundläggande att organisationerna i det civila samhället genom EU-finansiering kan föra en ”öppen, tydlig och regelbunden dialog” med EU-institutionerna, i enlighet med artikel 11 i EU-fördraget, genom verksamhet såsom påverkansarbete, demonstrationer eller rättsliga åtgärder, samt att dessa organisationer bör förbli stödberättigade inom de relevanta finansieringsprogrammen och ha tillgång till tillräcklig särskild finansiering.

10. Europaparlamentet framhåller vikten av att främja ekonomisk tillväxt i hela unionen, bland annat genom initiativ till stöd för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, entreprenörskap och ledarskap.

11. Europaparlamentet uttrycker på nytt sin oro över sambandet mellan angreppen på rättsstaten, demokratin och de mänskliga rättigheterna och bakslagen för jämställdheten och kvinnors rättigheter. Parlamentet betonar att fristående och resursstarka kvinnorättsorganisationer är oumbärliga aktörer när det gäller att främja jämställdhet, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt skyddet av demokratin och mänskliga rättigheter. Dessa organisationer står inför allt större ekonomiska och operativa utmaningar, mot bakgrund av genusfientliga rörelsers växande inflytande, vilka definieras som rörelser som syftar till att undergräva jämställdhet som ett grundläggande demokratiskt värde, och det krympande utrymmet för det civila samhället. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att se till att EU-medel inte tilldelas någon enhet som bidrar till tillbakagången för kvinnors rättigheter, ökar ojämlikheten eller motverkar jämställdhet, däribland sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och kvinnors rätt till kroppslig integritet, autonomi och självbestämmande. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att beakta det föränderliga globala finansieringslandskapet och se till att EU:s finansieringsmekanismer fortsätter att vara tillgängliga, flexibla och anpassade till kvinnorättsorganisationernas särskilda behov och säkerhetskrav, särskilt de organisationer som är verksamma inom högriskområden.

12. Europaparlamentet upprepar att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är grundläggande mänskliga rättigheter och att förverkligandet av dessa är en grundläggande aspekt av den mänskliga värdigheten och en grundförutsättning för att uppnå jämställdhet. Parlamentet kräver kraftfulla europeiska insatser för att skydda våra grundläggande värden såsom lika rättigheter när det gäller kroppsligt självbestämmande och tillgång till SRHR, inklusive säkra och lagliga aborter. Parlamentet betonar behovet av att förstärka budgetanslagen till stöd för allmän respekt för och tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, inklusive säkra och lagliga aborter. Parlamentet uttrycker djup oro över att kvinnor och flickor har utsatts för sexuellt och könsrelaterat våld i konfliktområden och krig, till exempel kvinnor och flickor i Ukraina till följd av Rysslands pågående anfallskrig. Parlamentet fördömer dessa handlingar som allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt och människorättslagstiftning. Parlamentet betonar det akuta behovet av omfattande stödtjänster för överlevande, såsom medicinskt stöd, hälso- och sjukvårdstjänster för sexuell och reproduktiv hälsa, psykologiskt och rättsligt stöd samt socioekonomiskt stöd.

BILAGA: FÖRKLARING OM SYNPUNKTER

Föredraganden förklarar på eget ansvar att hon i sitt yttrande inte har inkluderat några synpunkter från någon företrädare för intressegrupper som omfattas av tillämpningsområdet för det interinstitutionella avtalet om ett obligatoriskt öppenhetsregister[1] eller någon företrädare för offentliga myndigheter i tredjeländer, inbegripet deras diplomatiska beskickningar och ambassader, som ska förtecknas i denna bilaga i enlighet med artikel 8 i bilaga I till arbetsordningen.

[1] Interinstitutionellt avtal av den 20 maj 2021 mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen om ett obligatoriskt öppenhetsregister (EUT L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	27.1.2026
Slutomröstning: resultat	+: 22 –: 8 0: 2

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

22	+
PPE	Ewa Kopacz, Verena Mertens, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Lucia Yar, Dainius Žalimas
S&D	Gabriela Firea, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Maria Noichl, Joanna Scheuring-Wielgus, Cecilia Strada, Marko Vešligaj
The Left	Hanna Gedin, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

8	-
ECR	Chiara Gemma, Beatrice Timgren
NI	Fernand Kartheiser
PfE	Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Margarita de la Pisa Carrión, Anders Vistisen

2	0
NI	Judita Laššáková
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Teckenförklaring:
+ : Ja-röster
- : Nej-röster
0 : Nedlagda röster